

EESTI PUUETEGA INIMESTE KODA
ESTONIAN CHAMBER OF PEOPLE WITH DISABILITIES

Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet
sotsiaal@tallinnlv.ee

Meie: 12.01.2024 nr 4

Pöördumine seoses teenuste omaosaluse ja sissetulekupiiri kehtestamisega

03.01.2024 kohtusid Sotsiaal- ja Tervishoiuameti (TSTA) ametnikud, Eesti Puuetega Inimeste Koja, Tallinna Koja ja Eesti Pimedate Liidu esindajad ning Tallinna linna isikliku abistaja teenuse kasutajad, et saada ülevaade plaanitavatest muudatustest seoses isikliku abistaja teenusega ning selgitada puudega inimeste olukorda.

Pidasime toimunud kohtumisel ülimalt tähtsaks hinnakujunduse alusena objektiivset mõjuanalüüsi, mis oleks oluline ka meile arusaamiseks, miks Tallinna linn soovib isikliku abistaja teenusel kehtestada omaosaluse tasumisel sissetulekupiiri ja tõsta omaosalust. Milline on mõju teenusekasutajatele erinevates sissetulekugruppides erinevate omaosaluse suurustega? Kui palju on täna teenusekasutajaid, mis eesmärkidel teenust kasutatakse, mis on keskmine tundide arv, mida kasutatakse? Kuidas on plaanitav muudatus kooskõlas Tallina arengustrateegiaga¹, mis sätestab, et

- puudega inimesi toetatakse, et soodustada nende iseseisvat hakkamasaamist, eneseteostust ja teistega võrdselt ühiskonnas osalemist (sh avalikus ruumis, tööturul),
- puudega inimesi, kes elavad sügavas materiaalses ilmajäetuses, on vähem,
- teenused on inimesekesksed ja võimestava iseloomuga, arvestavad inimese valikuvabadust ning toetavad iseseisvat hakkamasaamist. Teenuseid osutatakse vajaduse järgi ning tulemustele orienteeritult ja terviklikult.

---

¹ <https://strateegia.tallinn.ee/sotsiaalhoolekanne/>

TSTA tõi kohtumisel välja, et omaosaluse kehtestamine suuremas mahus ja sissetulekupiiri arvestamine on oluline, et jõuda rohkemate abivajajateni, kes täna teenuseid kasutama ei tule. Kuidas omaosaluse tõstmine ja sissetulekupiiri kehtestamine teenustele seda võimaldab? Kuidas mõjub planeeritav muudatus konkreetselt mõõdetavates numbrites linna eelarvele ja töökorraldusele? Plaanide järgi kasvab sotsiaaltöötajate töökoormus, halduskoormus, sest iga teenusesaaja majanduslikku olukorda on vaja hinnata. Millised on alternatiivsed võimalused pakkuda rohkem teenuseid ja säilitada nende väarikust ning eneseteostust toetav ja võimaldav omaosaluse suurus puuedega inimestele?

Põgusalt tuli kohtumisel arutlusele ka omaosaluse kehtestamine ja sissetulekupiiri määramine tugisikuteenusele nii laste kui täisealiste osas, - soovime ka selle analüüsiga tutvuda. **Omaosaluse kehtestamine ja sidumine sissetulekupiiriga vajab väga hoolsat ja kaalutletut otsust, mida tuleb mõistliku aja jooksul läbi arutada ka huvigruppidega. Mingis osas võib omaosalus olla mõeldav, kuid selle suuruse ja tingimuste üle otsustamine vajab analüüsi ja arutelusid eesmärgiga tagada, et omaosaluse suurus ei oleks tegelikult ja potentsiaalselt, otseselt ega kaudselt takistav asjaolu teenuse kasutamisel, eneseväarikuse tagamisel, eneseteostusel ega muudes Puuetega Inimeste Õiguste ja Põhivabaduste Konventsioonis puuedega inimestele tagatud õiguste realiseerimisel ning kohustuste kandmisel.** Rõhutame - kui teenuste omaosalus on liiga kõrge, on ohus inimeste vaimne ja füüsiline tervis, ühiskonnaelus osalemine (nii puuedega inimesed kui ka omastehooldajad) ja võrdne kohtlemine.

Tallinna linna 07.10.2021 vastu võetud Sotsiaalhoolekandeline abi korra paragrahv 13 punkt 3 sätestab, et kui pärast käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud kulude mahaarvestamist on inimese või perekonna kasutada rahalised vahendid, mis jäävad alla sissetulekupiiri, võtab linn inimese või perekonna abivajadusest lähtudes osaliselt või täielikult üle teenuse eest tasu maksmise kohustuse ja/või maksab sissetulekust sõltuvat universaaltoetust. 2024. aastal on selleks sissetulekupiiriks 360 eurot. Puuedega inimeste esindajatena väidame, et selline säte ei ole kooskõlas ÜRO puuetega inimeste konventsiooniga (PIK). Isikliku abistaja teenus ja tugisikuteenus on puuetega inimeste jaoks võimalus teistega võrdselt ühiskonnaelus osaleda. Juhul kui puuedega inimestel tuleb nende teenuste eest maksta suurel määral oma sissetulekutest, ei täida see konventsiooni eesmärke. Õiguskantsleri nõunikud on välja toonud, et kodusistumine ei tohiks abivajajale olla soodsam kui töölkäimine või õppimine, st inimese kanda jääv osalustasu ei tohiks jätta talle vaid töö- ja õppimisrõõmu². Kahjuks pidasid Tallinna linna ametnikud kohtumistel töö- ja õppimisrõõmu puuedega inimeste töölkäimise puhul kõige olulisemaks. **Peame oluliseks rõhutada, et puuedega inimesed kogevad oluliselt rohkem takistusi ühiskonnaelus osalemisel kui ilma puudeta inimesed ning pole seaduste sisu ja mõttega kooskõlas, õiglane ega**

---

² <https://www.oiguskantsler.ee/et/%C3%B5iguskantsleri-n%C3%B5unikud-kristi-ploom-ja-angelika-sarapuu-abivajaja-omaosalus-sotsiaalteenuse-eest>

põhjendatud, et puudega inimesed peavad oma teenitud sissetuleku suures mahus kulutama teenuste peale, mis aitavad neil teistega võrdselt õppida, töötada, ühiskonnaelus osaleda. Rõhutame, et õppida, töötada ja ühiskonnaelus osaleda peavad puudega inimesed kui Euroopa Liidu kodanikud saama nii oma valla haldusterritoriaalsetes piirides kui ka väljaspool neid piire ning Euroopa Liidu õigusest tulenevalt, kui säilib side Tallinna kui elukohalinnaga, ka kõikides Euroopa Liidu liikmesriikides.³

Selleks, et muudatustega seonduvate aruteludega edasi liikuda, palume saata meile esimesel võimalusel pöördumises ja kohtumisel väljatoodud mõjuanalüüsid. Palume saata ajaraam, millal saate mõjuanalüüsi meile saata, kuna saime kohtumisel aru, et muudatustega on soov 2024. aasta märtsi-aprillikuu volikogusse jõuda. Oleme valmis mõjuanalüüsi panustama reaaleluliste andmetega ning selgitama konventsiooni põhimõtteid.

Täiendavalt selgitame, et puudega inimesed soovivad olla konstruktiivsed partnerid, kelle muresse ei suhtuta pealiskaudselt, kiirustavalt ega mõjuanalüüsida. **Selleks, et avalik võim ei suhtuks puuetega inimeste tõsisesse muresse pealiskaudselt, kiirustavalt ega mõjuanalüüsida, on Eesti ühinenud ka PIK kaebemehhanismiga⁴.**

Lugupidamisega

(digitaalselt allkirjastatud)

Maarja Kraiss-Leosk
Tegevjuht
Eesti Puuetega Inimeste Koda

Jakob Rosin
juhatuse esimees
Eesti Pimedate Liit

Veiki Laan
Tegevjuht
Eesti Liikumispuuetega Inimeste Liit

Viktor Kurušev
Tegevjuht
Tallinna Puuetega Inimeste Koda

Kirja koostajad: Sven Kõllamets (teenuse kasutaja ja Õiguskantsleri Inimõiguste Nõukoja liige), Kerti Kollom Seidelber (teenuse kasutaja), Tom Rüütel (teenuse kasutaja)

³

<https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text&docid=204403&pageIndex=0&doclang=ET&mode=req&dir&occ=first&part=1&cid=742060>

⁴ (<https://www.ohchr.org/en/treaty-bodies/crpd/individual-communications>)